

- Po svetu so vse bolj priljubljeni projekti, kakršen je Wembley 360 (<http://wembley360.wembleystadium.com/>). Na kaj bi moral paziti fotograf (ali organizator prireditve?), če bi se pri nas lotil česa podobnega? V prvem hipotetičnem primeru gre za javno prireditev (20-letnica osamosvojitve, koncert Siddharte ...), v drugem pa, denimo, 360-stopinjski posnetek Tromostovja, na katerem se bodo znašli naključni sprehajalci, če ne zapremo trga.

Fotografiranje posameznikov na javnih površinah se dotika več področij in pravic, med katerimi velja izpostaviti osebne pravice (pravica do zasebnosti oziroma pravica na lastni podobi), pravico do medijske svobode in izražanja in druge. V mnogih primerih gre za prepletanje omenjenih pravic in je težko postaviti meje dopustnega. Elementi, s katerimi si lahko pomagamo pri postavljanju meje dopustnega so, kdo izvaja fotografiranje, kje se odvija fotografiranje, kje se fotografije objavljajo in s kakšnimi nameni. Pomembno je tudi, koga se fotografira, npr. osebnosti iz sodobnega življenja, ki zanimajo javnost.

V primeru, kot je Google Street View, je situacija relativno enostavna. Namen teh storitev prav gotovo ni prikaz oseb, vendar pa pri zajemu posnetkov včasih pride - kot neke vrste kolateralna škoda - tudi do zajema podatkov, ki jih moramo šteti za osebne podatke, kot so fotografije določljivih posameznikov ali registrske tablice. Glede na to, da namen omejenih storitev prav gotovo ni obdelava osebnih podatkov in da ne gre za poročanje s strani medijev, je treba poskrbeti, da se zagotovi varstvo osebnih podatkov, kar se lahko zagotovi z anonimizacijskimi metodami in tehnikami (npr. z zameglitvijo obrazov).

Kar se tiče vprašanja **o pravici medijev, da pri snemanju raznih dogodkov v posnetke »ujamejo« tudi posamezne mimoidoče in takšne posnetke objavijo** (kot v primeru Wembley 360, ki ga omenjate), Pooblaščenec opozarja, da je treba **upoštevati poleg svobode izražanja in posredno medijskega poročanja tudi druge človekove pravice in svoboščine**. Svoboda izražanja je tako kot varstvo pravic zasebnosti in drugih osebnostnih pravic (vključno z varstvom osebnih podatkov) temeljna človekova pravica. V navedenem primeru gre torej za **kolizijo dveh človekovih pravic**. Nobena od njiju ni absolutna, zato ju je treba v primeru njunega medsebojnega konflikta primerno **uravnovežiti**, kar potrjuje tudi sodba Evropskega sodišča za človekove pravice v Strasbourgu (ESČP) v zadevi Von Hannover proti Nemčiji. Kot je razvidno iz navedene sodbe, teorije osebnostnega prava (Finžgar, A. – Osebnostne pravice) in tudi mnenja Pooblaščenca št. 0712-816/2007/2 je treba vsakokrat presoјati upravičenost posega medijev v zasebnost. »Vsak posameznik se mora zavedati, da so na javnih prireditvah mediji običajno prisotni in torej mora dopustiti možnost, da bo fotografiran. Pri tem na primer **posameznika ni dovoljeno fotografirati na javni prireditvi kot osrednji motiv fotografije in ta izdelek potem objaviti, dovoljeno pa je na primer posneti fotografijo o javnem dogodku kot takšnem ali posneti dokumentarec o javni prireditvi, ki vključuje tudi podobo posameznika.**« Ker pa gre za tehtanje med dvema pravicama, poseg v pravico do varstva zasebnosti lahko opravičuje le nek višji zasebni ali javni interes. Kot takšen javni interes bi lahko opredelili tudi svobodo medijev. Kot že rečeno, pa je treba v vsakem konkretnem primeru presoditi, ali je bil poseg v zasebnost s strani medija upravičen, saj se med drugim upravičenost posega presoja različno tudi glede na posameznika, v čigar zasebno sfero se posega (ali gre za javno osebo ali ne).

Podariti je treba, da posameznik upravičeno pričakuje določeno mero zasebnosti, če se zgolj sprehodi po določeni ulici, da pa takšne mere zasebnosti ne more pričakovati na javni prireditvi, za katero je jasno, da bo medijsko pokrita. Vsekakor smo mnenja, da je povsem priporočljivo, da se posameznika na razumen način obvesti, da bo na prireditvi posnet in/ali da bo ta posnetek tudi javno objavljen, kot recimo z besedilom na prodajnem mestu, vstopnici za takšen dogodek ali na drug ustrezen in razumen način.

- Za zbirko osebnih podatkov verjetno ne velja osebni fotografski arhiv

- negativni ali datoteke? Če grem v tehnikalije - posnetkov, na katerim fotograf med fotografiranjem ujame nekaj ljudi, za katere nima privoljenja, verjetno ni treba spremeniti v anonimizirane jpege ali tiffe ter uničiti izvornih rawov? Mora pa posnetke anonimizirati pred objavo?

Kot smo poudarili v naših mnenjih, je Pooblaščenec na področju varstva pravic posameznika glede zasebnosti pristojen le za vidik varstva osebnih podatkov v okviru zbirke osebnih podatkov in ne tudi za vse druge vidike pravice do zasebnosti ali zbirke, ki vsebujejo podatke, ki niso osebni podatki. Vsi osebni podatki sami po sebi namreč ne uživajo varstva po ZVOP-1, temveč so tega varstva deležni šele, če so del zbirke osebnih podatkov ali so namenjeni vključitvi v zbirko osebnih podatkov.

Po določbi 7. člena ZVOP-1 se ZVOP-1 ne uporablja za obdelavo osebnih podatkov, ki jo izvajajo posamezniki **izključno za osebno uporabo, družinsko življenje ali za druge domače potrebe**. Navedeno pomeni, da zbirke osebnih podatkov, ki so namenjene izključno omenjenim namenom (npr. zasebni adresar, arhiv ipd.), ne zapadejo pod določbe ZVOP-1, kar velja tudi za potrebo po obstoju pravne podlage. Z drugimi besedami, pri osebnem fotografskem arhivu, ki ga imate izključno za osebno uporabo, ne veljajo določbe ZVOP-1. A tisti trenutek, ko fotograf prestopi mejo zasebne uporabe in fotografijo želi javno objaviti, se mora zavedati tudi pravnih omejitev.

Zato bi moral lastnik takšne zbirke preden prekorači mejo zasebne uporabe (npr. z javno objavo), in pod pogojem, da gre za podatke, ki jih lahko štejemo za osebne podatke, ki so del zbirke ali so namenjeni vključitvi v zbirko, pred takšno objavo pridobiti pravno podlago, torej privolitev posameznika.

- Ali tudi za fotografe velja kaj podobnega kot je "fair use" v avtorskem pravu? Pri fotoreporterskem delu v praksi skoraj ni mogoče pridobivati privoljenj vseh naključnih portretirancev, prav tako je to težko doseči v dnevnih medijih - kljub vse bolj zanesljivi programski opremi za prepoznavanje in zamegljevanje obrazov.

V odgovoru na prvo vprašanje smo že navedli razlago pravne teorije iz področja osebnostnih pravic, kako naj bi novinarji posneli dogodek pri tem pa spoštovali posameznikovo pravico na lastni podobi.

Upoštevati je tudi treba, da so za varstvo osebnostnih pravic prizadetemu posamezniku na voljo razna pravna sredstva. Predvsem gre tu za pravna sredstva, ki jih lahko prizadeti posameznik uporabi že pri objektivni kršitvi (ugotovitveni zahtevek, zahteva za prenehanje s kršitvami pravice osebnosti, odstranitveni zahtevek...) in za odškodninski zahtevek, ki se lahko uveljavlja le, če so podani vsi splošni pogoji za odškodninsko odgovornost.

Morda bi bilo v prihodnosti smiselno izdelati kak seznam preprostih zasebnostnih pravil za fotografiranje in snemanje (in seveda objavljanje fotografij in videoposnetkov), saj se zdi da je nevednosti še precej - pri fotografijah in tistih, ki hočejo uveljaviti pravico do nefotografiranosti.

Verjetno je vaš predlog glede na opažanja smiseln. Pri Pooblaščenca bomo razmislili, ali bi lahko kaj takšnega pripravili v izogib različnim interpretacijam in negotovosti, seveda v okviru naših pristojnosti.